

Què fer a Montagut i Oix

1 - Castell d'Oix

Es tracta d'una casa forta de planta rectangular i pati interior bastida amb carreus ben escairats amb diferents pisos d'espitlleres a les quatre façanes i una torre de l'homenatge de planta quadrada, construïda i restaurada per l'actual propietari (la torre no havia arribat als dies actuals i s'ignora si realment havia existit mai). Està situada a l'angle de tramuntana i llevant. La façana més remarcable està orientada a ponent, on hi ha la porta principal d'arc de mig punt feta amb senzilles dovelles i un matacà de nova construcció amb una creu grega on es poden llegir els noms del matrimoni propietari i la data de construcció.

2 - Font del poble d'Oix

Es tracta d'una font situada al final de c/Major d'Oix, pel costat de tramuntana, lloc d'on parteix la pista de muntanya que, passant pel Pairé, mena al coll de Bestrecà. Va ésser realitzada amb carreus ben tallats, utilitzant la pedra del país. A la zona inferior hi ha el doll d'aigua. A la part central hi ha la següent llinda: "AÑO 1873". Està coronada per una capelleta amb la imatge de Sant Martí.

3 - Església de Sant Llorenç d'Oix

La notícia documental més antiga que tenim és de l'any 937 esmentant el temple com el de "Sancti Laurentii de Evo". La toponímia passà a convertir-se posteriorment en "Evol" (1017), "Uxo" (1213) i "Uxio" (1362).

A mitjans del segle XVIII, amb ocasió d'una visita pastoral a Oix, el Bisbe de Girona, Baltasar de Bastero i Leó, ordenà que es destruís la trona de pedra existent i es canviés per una de fusta i, també, va fer destruir un relleu molt indecent que hi havia al presbiteri, segurament una representació d'Adam i Eva.

4 - Pont Medieval d'Oix

És conegut com a Pont Romà, tot i que la construcció actual és d'època romànica. És probable que el seu nom sigui degut a l'existència d'algun pont anterior en aquest indret, hipòtesi que fins ara no s'ha pogut documentar. De fet una llegenda ens explica que el senyor de la Quera de Talaixà es dirigia cap a Santa Bàrbara de Pruneres, per fer ús del "dret a cuixa", que tenia sobre les donzelles de la zona. Un fort aiguat li va impedir creuar la riera d'Oix. Per aquest motiu va fer construir el pont i d'aquesta manera cap nou aiguat l'impedís satisfer els seus desitjos sexuals. El seu gran arc de mig punt permetia als veïns d'Escales, Talaixà, Hortmoier, Monars, Santa Bàrbara i Oix creuar la riera en els moments que baixava tanta aigua, que no podien fer-ho pels guals. Al seu costat un petit arc permetia agafar el camí, que hi ha paral·lel a la riera, cap a Pruneres i Castellfollit. Després d'haver estat abandonat durant molts anys, el 1991 va ser restaurat pels Amics de l'Alta Garrotxa i els Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat.

5 - Església de Santa Bàrbara de Pruneres

Damunt la serra que tanca la vall d'Oix pel SE, hi ha la caseria (10 h el 2005) i l'antiga església de Santa Bàrbara de Pruneres. És romànica, d'absis semicircular, volta apuntada i campanar d'espadanya, amb un pòrtic a la façana sud format per cinc arcs de mig punt. Fou fortificada al segle XVII. L'alou de Pruneres és esmentat el 969. En procedeix una talla romànica de la Mare de Déu actualment conservada al Museu Nacional d'Art de Catalunya i un antic retaule amb la vida de Santa Bàrbara que es guarda al museu parroquial d'Olot. Pel desembre s'hi celebra un aplec.

Què fer a Montagut i Oix

6 - Pont d'en Valentí

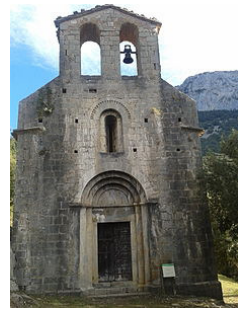
Es El Pont d'en Valentí està tot bastit amb pedra menuda del país i conformada la seva estructura per dos arcs de mig punt realitzats amb carreus molt ben tallats que encara avui dia es conserven molt bé. El que està pitjor són les baranes, un xic deteriorades. Està ubicat sobre el riu Llierca, afluent per l'esquerra del Fluvià.

El Pont d'en Valentí, situat en un petit eixamplament de la gorja, té dues arcades.

7 - Església de Sant Feliu de Riu

La vall de Riu (on s'havien explotat jaciments de coure) s'obre pas entre els cingles de Gitarríu al Sud i la serra de Martanyà al Nord, i en un serrat que domina la confluència de la vall amb la de Sant Aniol, al vessant esquerre, hi ha l'antiga església parroquial de Sant Feliu de Riu, edifici romànic (segle XII) amb absis arrodonit amb una cornisa sostinguda per unes mènsules, una porta amb arcs en degradació i un esvelt campanar d'espadaanya. Esmentada des del segle XIII, fou després sufragània de Sadernes i havia estat possessió del monestir de Sant Llorenç del Mont.

8 - Església de Nostra Senyora de les Agulles

Al Nord del terme, però al sector oriental, a la capçalera de la vall de Riu, afluent per l'esquerra a la de Sant Aniol, i al peu dels vessants sud-occidentals del puig de Bassegoda, hi ha el santuari de la Mare de Déu de les Agulles, petit edifici romànic (segle XII). Era tradició de clavar agulles als vestits de la imatge que s'hi venerava, les quals després es consideraven miraculoses.

És una església d'una sola nau amb volta de canó apuntada. L'absis, semicircular, es troba a llevant amb una finestra centrada. Hi ha dues portes d'entrada, una a migjorn i una altra a ponent.

9 - Conjunt de Sant Aniol d'Aguja

Un dels racons més bonics i concorreguts de l'Alta Garrotxa. En el paratge hi trobem espectaculars salts d'aigua i rierols. A dalt hi ha l'Ermida de Sant Aniol, el Salt del Brull i molt a prop, el salt de la Núvia.

L'església de Sant Aniol d'Aguja és un edifici romànic del segle XI.

Per l'interior de l'església i també per l'exterior, a través d'una baixada amb graons i rampa, s'accedeix a una cripta. És una capella subterrània excavada a la roca, coneguda com la cova de l'Abat, dels murs de la qual brolla aigua que tenia, segons la tradició, propietats curatives per a molts mals. És un dels llocs més concorreguts de la Garrotxa i actualment corre el perill de ser malmès degut a la massificació de visitants que s'hi concentren a l'època d'estiu.

10 - Conjunt de Talaixà

Destaca l'església romànica de Sant Martí de Talaixà, situada al peu de la serra de Talaixà (1252 m alt.), contrafort meridional del puig de Comanegra, i damunt el coll de Talaixà. L'església és esmentada ja al segle X, i fou cedida al monestir de Sant Aniol d'Aguja, que hi establí una cel·la benedictina. Passà després a dependre de Sant Llorenç del Mont.

El Coll de Talaixà, que comunica la vall de Beget amb la de Sant Aniol d'Aguja, fou un punt estratègic en el control del contraban per la seva proximitat amb la frontera francesa. D'aquí edificacions com la Casilla, on hi havia la caserna dels carrabiners, o la Canova, que es convertí en hostal donada l'afluència de viatgers de l'època.

Què fer a Montagut i Oix

11 - Conjunt d'Escales

Santa Maria d'Escales pertany al Municipi de Montagut. Es tracta d'una antiga parròquia. El lloc és esmentat des de l'any 973 i l'església des del 1092. Edifici romànic de diverses etapes, amb un pòrtic o galilea a ponent. Els orígens d'aquest temple els trobem a principis del segle X, tot i que la primera notícia documentada no la trobem fins a l'any 977, en l'acta fundacional de la canònica de Santa Maria de Besalú. Des d'aleshores l'església apareixerà documentada en nombrosos escrits testamentaris i de compravenda de terres properes dels segles XI, XII i XIII. A partir del 1598 coneixem molts detalls de la vida de Santa Maria d'Escales gràcies a un manuscrit trobat providencialment i que es conserva en l'arxiu provincial d'Oix. El seu nom és Llibre d'obra de Nostra Senyora d'Escales. Aquestes anotacions arriben fins a finals del segle XVIII.

12 - Església de Sant Miquel d'Hortmoier

Ja a la vall de Beget, a la riba esquerra del riu, entre les serres de Bestracà i de Talaixà, hi ha l'església de Sant Miquel d'Hortmoier, antiga parròquia que després fou sufragània d'Oix. És esmentada ja el 977 (horto Moderi horto Modario), en un document en què Miró, comte de Besalú i bisbe de Girona, la deixà en testament al monestir de Cuixà. És un petit edifici del segle XI, mostra senzilla del romànic rural, amb un absis rodó i un campanar d'espadanya.

13 - Església de Sant Miquel de Pera

L'antiga església parroquial del poble de Pera és una construcció romànica del segle XII, modificada en gran part en època més avançada. La volta de la seva nau és apuntada i l'absis, a llevant, es va suprimir al segle XVII o XVIII i en el seu lloc es bastí la sagristia. A migjorn hi ha un fris amb mènsules, cornisa i una construcció annexa, així com una renglera de nínxols adossats als murs i la porta d'entrada, sota porxo, amb l'arcada ornada amb diverses boles. A ponent hi ha el campanar d'espadanya de doble obertura, convertit posteriorment en torre.

L'església de Sant Miquel de Pera ve esmentada en un document de l'any 1228, on consta que Alemanda de Sales prestà homenatge a favor de Guillem, bisbe de Girona, pels feus que tenia en la parròquia per compte de l'església gironina. Se la cita en el testimoniatge com a "Sancti Michaelis de Piru", denominació que es manté durant el segle XIV, segons consta en documents dels anys 1348 i 1362. Ve anotada com a "Sancti Michaelis de Pera" en les sinodals de la diòcesi gironina de l'any 1691.

14 - Conjunt de Toralles.

Poble del municipi de Montagut i Oix (Garrotxa), situat als vessants meridionals del Montpetit, centrat per l'església de Sant Martí, romànica, antiga parròquia actualment sufragània de la de Castellar de la Muntanya.

El lloc és esmentat ja el 977, i des de mitjan s XI ho és el castell de Toralles, que hom ha identificat amb les ruïnes que hi ha al cim del Montpetit (les quals han estat també atribuïdes al castell de Castellar de la Muntanya), i que havia format part del comtat de Besalú i després del vescomtat de Bas. El lloc pertanyia al s XVII al comtat de Montagut.

Què fer a Montagut i Oix

15 - Església de Sant Eudald de Jou

L'església de Sant Eudald de Jou, que dona nom també a una altra caseria, enlairada dalt d'un serrat entre la riera de Sant Eudald (afluent de la de Castellar) i el torrent de l'Estanyol (afluent del Llierca). L'església, esmentada des de l'any 1279, i que fou sufragània de la de Montagut, és un edifici d'origen romànic molt modificat al segle XVII, moment en què s'aixecà un pis i s'hi afegí el porxo que cobreix la façana de migdia i part de la de ponent. Dalt d'un coll ample i suau que té forma de jou i enclavat entre la muntanya del Cós i el Puig Sa Creu hi trobem l'església del veïnat dedicada a Sant Eudald. D'aquesta manera va agafar el nom de Sant Eudald de Jou i el veïnat el del titular de l'església.

16 - Castell de Montagut / Mare de Déu del Cos.

El castell del Cós era segurament format per una torre i unes muralles amb vall (fossat) exterior als llocs on no hi havia espadat. Actualment resta la part inferior de la torre medieval. Les muralles són d'època força moderna. Resta un vall a la banda de tramuntana, difícil de datar. Queda una torre circular i panys de muralla, prop el santuari del Cós. Flanquejant la porta d'ingrés al castell hom situa al pati d'armes, on el costat dret hi ha ubicada l'esglesiola de Nostra Dona del Cos. Es creu que fou bastida damunt de l'església de Sant Pere, capella del castell, i que l'absis podria aprofitar una antiga torre circular de de la fortalesa. A l'altre costat del pati i pel costat nord s'aixeca una torre de base circular que fou restaurada al segle XIX en el decurs de la guerra Carlista. És coberta amb una teulada cupulada i s'hi construí una cisterna central. La forma general del castell és irregular per tal d'adequar-se al terreny.

17 - Església de Sant Pere de Montagut

L'església de Sant Pere de Montagut s'esmenta, l'any 965, quan Seniofred, Comte de Besalú i Cerdanya, fa una donació al monestir de Sant Pere de Camprodon. N'hi ha notícies dels anys 966, 969, 1004, 1105, 1195 i de temps més propers. El 29 d'agost de 1826, el Bisbe Dionisio Castaño Bermúdez hi va amb motiu d'una visita pastoral: "...halló el altar mayor con ara y en él fundados los beneficios curados llamados el primero Doma de Bilars [...] el segundo llamado Doma de Cabirol y de San Eudaldo y el tercero Doma llamado de la Oliva [...]. El beneficio llamado Diaconil vacante actualmente..." Els seus orígens són clarament romànics, malgrat que fou notablement remodelada la seva façana en èpoques posteriors; el darrer afegit, efectuat després de la Guerra Civil de 1936-39, va amagar quasi totalment l'absis central situat a llevant.

Fins al 1936 varen presidir el temple les taules d'un retaule del segle XVI, realitzat pel mestre Pere Mates i que avui es guarden al Museu Diocesà de Girona; representaven la vida del primer papa de l'església i patró de Montagut.

18 - Santuari de la Mare de Déu de la Devesa

Es tracta d'un santuari situat als estreps nord orientals de la serra de sant Julià del Mont, a la dreta del riu Fluvià, al veïnat dels Anglès. El temple té una estructura primitiva, d'època romànica, que fou notablement modificada durant el segle XVI. Té una única nau amb un absis semicircular (amb finestreta inclosa); a la façana de ponent hi ha una porta d'entrada adovellada, amb dos arcs en gradació, així com el campanar de cadireta que havia estat de doble obertura però, actualment, només en resta una. El santuari es troba en molt mal estat de conservació.

La consagració solemne d'aquest santuari es va realitzar el mes de setembre de l'any 1540. Fins a a 1936 s'hi venerava una talla de Santa Maria asseguda i amb l'Infant a la falda, que tenia una obertura a l'esquena destinada a un reliquiari. L'any 1939 es restablí el culte al santuari i es realitzà una nova imatge de la Verge, rèplica no gaire coincident amb la desapareguda i que esculpí l'artista Narcís Salgueda.

Què fer a Montagut i Oix

Llocs visitats:

[http://www.argelaguer.cat/;](http://www.argelaguer.cat/)
[https://ca.wikipedia.org/;](https://ca.wikipedia.org/)

[http://lagarrotxa.net/;](http://lagarrotxa.net/)

[http://inventaripatrimoni.garrotxa.cat/;](http://inventaripatrimoni.garrotxa.cat/)

[http://calaix.gencat.cat/;](http://calaix.gencat.cat/)

Enllaç mapa punts d'interès:

<https://drive.google.com/open?id=1PWmi3yt1j0F0OnSnOzY2WQK94XcRgQIC&usp=sharing>

